

8 TETOR 2015

PËR NJË DISKUTIM GJITHËPËRFSHIRËS MBI ASOCIACIONIN E KOMUNAVE ME SHUMICË SERBE

Marrëveshja e 25 gushtit për Asociacionin/Bashkësinë e komunave me shumicë serbe është bërë temë e një polarizimi në rritje e partive politike të shqiptarëve në koalicionin qeverisës dhe e atyre në opozitë. Partitë opozitare, të udhëhequra nga Vetëvendosje, kanë ndërmarrë protesta të ndryshme dhe kanë organizuar peticionin “Kundër ‘Zajednicës’ dhe demarkacionit me Malin e Zi”, në të cilën janë mbledhur më shumë se 100,000 nënshkrime deri më tani. Për më tepër, partitë opozitare kanë bllokuar dy seanca parlamentare të njëpasnjëshme mbi Asociacionin dhe duket se janë të vendosura që të mos lejojnë punën e Kuvendit derisa qeveria të mos tërhiqet

Megjithë faktin se bllokada fizike e Kuvendit është një akt jo-legjitim, ngërçi në Kuvend tregon haptazi për një të metë të Marrëveshjes.

nga marrëveshja e 25 gushtit mbi Asociacionin. Nga ana tjetër, qeveria dhe kryeministri Mustafa e kanë bërë të qartë se këto janë marrëveshje ndërkombëtare dhe se nuk do të tërhiqen nga ato.

Megjithë faktin se bllokada fizike e Kuvendit është një akt jo-legjitim, ngërçi në Kuvend tregon haptazi për një të metë të Marrëveshjes së 25 gushtit. Marrëveshja parasheh përfshirje nga Ekipi Menaxhues, i përbërë nga përfaqësuesit e katër komunave veriore, Dialogu i Nivelit të Lartë i lehtësuar nga Bashkimi Evropian, Qeveria e Kosovës, Gjykata Kushtetuese, dhe, përfundimisht një asambleje konstituive e përbërë nga anëtarë të votuar dhe kuvendet komunale të komunave pjesëmarrëse. Marrëveshja nuk parasheh një proces politik që do të përfshinte debat apo ratifikim të saj në Kuvend.¹

Sipas Kushtetutës, marrëveshjet ndërkombëtare duhet të ratifikohen me votim të dy të tretave të deputetëve të Kuvendit.² Marrëveshja e Parë e 19 prillit të vitit 2013 në të vërtetë është ratifikuar nga Kuvendi.³ Duhet të shtrohet pyetja, megjithatë, se a janë marrëveshja e 25 gushtit dhe, që është më e rëndësishmja, statuti eventual i Asociacionit marrëveshje të reja ndërkombëtare – që më pas duhet të ratifikohen nga Kuvendi – apo duhet të konsiderohen vetëm si shtjellim i principeve të përcaktuara në Marrëveshjen e Parë.

A është Marrëveshja e 25 gushtit marrëveshje e re ndërkombëtare?

¹ ECMI Kosova. ‘Marrëveshja e re mbi asociacionin/bashkësinë e komunave me shumicë serbe: hap i rëndësishëm përpara, por jo fjala e fundit’ (7 shtator 2015), faqe, 2–3.

² Kushtetuta e Republikës së Kosovës, Neni 18.

³ Ligji nr. 03/L-199 Për ratifikimin e marrëveshjes së parë ndërkombëtare të parimeve që rregullojnë normalizimin e marrëdhënieve mes Republikës së Kosovës dhe Republikës së Serbisë. (27 qershor 2013).

Si pasojë e ngërçit, diskutimi për Asociacionin nuk prek thelbin e çështjes në fjalë

Pamarrë parasysh përgjigjen në këtë pyetje, anashkalimi i Kuvendit në themelimin e Asociacionit është një kalkulum i gabuar. Kuvendi duhet të përfshihet në çështje si këto, të cilat potencialisht mund të ndikojnë në principet e organizimit multi-etnik të Kosovës. Për më tepër, përfshirja e Kuvendit do të kontribuonte në qëndrueshmërinë afatgjatë të Asociacionit. Nëse qëllimi është të instalohet një mekanizëm që do të lehtësonte vetqeverisjen lokale të komunave me shumicë serbe në Kosovë që do t'i jipte fund strukturave paralele të vetqeverisjes, duke mos komplikuar

funksionalitetin e institucioneve qendrore dhe as duke mos u vënë në pyetje dhe delegjitimuar në çdo rast, atëherë konsensusi ndër-partiak shqiptar është i domosdoshëm.

Si pasojë e ngërçit aktual, diskutimet për Asociacionin nuk prekin thelbin apo përmbajtjen e çështjes por mbasin të kufizuara në slogane *pro* apo *contra*. Qeveria si argument thekson se marrëveshja për asociacionin nuk cenon kornizën ligjore të

Kosovës, që është rezultat i vendimeve të marra në kuadër të Marrëveshjes së Parë të 19 prillit të vitit 2013 të miratuar nga Kuvendi, dhe se kjo mbështetet nga aktorët ndërkombëtarë. Qeveria nuk ka shpjeguar dhe si duket as nuk planifikon të shpjegojë se pse Asociacioni do të mund të ishte një hap i mirë drejt një Kosove gjithëpërfshirëse dhe multi-etnike, përtej dallimeve etnike. Përsëri, si herave tjera, duket se masat afirmative për të mbrojtur të drejtat e komuniteteve jo-shumicë dhe në veçanti ato të komunitetit serb janë një e keqe e domosdoshme, në vend se të janë një mundësi për të krijuar një shoqëri multi-etnike dhe gjithëpërfshirëse në Kosovë.

Sloganët sipërfaqësor japing përshtypjen se komunitetet jo-shumicë janë barrë për funksionimin e Kosovës

Në anën tjetër, opozita vazhdon të udhëhiqet me idenë e një skenari të errët ku Asociacioni do të bllokojë funksionalitetin e qeverisë qendrore të Kosovës.⁴ Sidoqoftë, opozita nuk ka shpjeguar se si Asociacioni e shkel të drejtën, tashmë fuqimisht të vendosur në legjislacionin e Kosovës, të komunave për të vendosur bashkëpunim ndër-komunal.⁵ Opozita gjithashtu përmbahet nga prezantimi i alternativave legjitime për promovimin e të drejtave të komuniteteve jo-shumicë në Kosovë, duke lënë kështu edhe njëherë përshtypjen se komunitet jo-shumicë, dhe në veçanti komuniteti serb, shihen si barrë për funksionimin e shtetit të Kosovës. Përdorimi i vazhdueshëm i termit serbisht 'Zajednica' kur bisedohet për Asociacionin vetëm e përforcon këtë përshtypje.

Përfaqësuesit politikë të serbëve të Kosovës, përfundimisht, kanë qëndruar krejtësisht mënjanë debatit, duke marrë përsipër rolin e zëdhënësit jozyrtar të qeverisë së Republikës së Serbisë që komenton në lidhje me ngërçin nga anash në vend se të jenë pjesëmarrës aktiv dhe konstruktiv në debatin e brendshëm kosovar për këtë çështje, dhe të shpjegojnë se si Asociacioni do ta fuqizojë pozitën e komunitetit serb të Kosovës. Një qasje e tillë do të ishte gjithashtu në interes të vetë përfaqësuesëve politikë të serbëve të Kosovës, sepse do të siguronte një proces me efikas dhe një bazë më të qëndrueshme për funksionimin e Asociacionit.

⁴ Për më shumë informata në lidhje me dispozitën në marrëveshjen e 25 gushtit që rregullon marrëdhëniet mes Asociacionit dhe autoriteteve qendrore, shih ECMI Kosova: 'Marrëveshja e re', faqe 6–7.

⁵ ECMI Kosova. [Bashkësia/asociacioni i komunave me shumicë serbe: çfarë është e \(pa\)mundur në kuadër të kornizës ligjore të Kosovës?](#) (16 prill 2015), faqe.4–6.

Zgjidhja e duhur për të dalur nga ky ngërç duhet të vie nëpërmjet negociatave me opozitën dhe përfaqësuesit e komuniteteve që nuk janë në shumicë për nevojën dhe formën e përfshirjes së

Zgjidhja e duhur për të dalur nga ngërçi duhet të vie nëpërmjet përfshirjes së Kuvendit në hartimin dhe miratimin e statutit të Asociacionit.

Kuvendit në hartimin dhe miratimin e statutit të Asociacionit. Kuvendi mund të përfshihet duke miratuar statutin e Asociacionit si një ligj për vetqeverisjen në Kosovë, ose me anë të një rezolute parlamentare që do të mbështeste statutin e Asociacionit.

Një debat i tillë parlamentar do t'i shtonte përmbajtje mëse të nevojshme diskutimit dhe debatit politik mbi Asociacionin e komunave me shumicë serbe, duke përfshirë këtu gjithë spektrin e partive politike shqiptare, si dhe përfaqësuesit politikë të komunitete jo në shumicë në Kosovë. Që të jemi të sigurt, Marrëveshja e 25 gushtit nuk është fjala e fundit për Asociacionin dhe shumë pika mbasin të hapura për diskutim. Këto pika përfshijnë marrëdhëniet mes komunave anëtare dhe trupave të Asociacionit, procedurat e mbështetjes nga ana e Serbisë, si dhe karakteri në vazhdimësi mono-etnik i Asociacionit, që është në shpërputhje me themelet multi-etnike të strukturave qeverisëse lokale dhe qendrore të Kosovës.⁶

Nëse Asociacioni do të jetë funksional, ai duhet të trajtohet si çështje me interes për të gjithë shtetasit e Kosovës. Nuk ka vend më të mirë se Kuvendi për të gjeneruar një qasje të tillë.

Nuk duhet të ketë pritje që Kuvendi do të arrijë marrëveshje në harmoni të plotë për Asociacionin. Megjithatë, nëse statuti i Asociacionit miratohet nga Kuvendi, Qeveria, si dhe Gjykata Kushtetuese, si i tillë do të fitonte legjitimitetin e duhur për një funksionim të qëndrueshëm. Nëse Asociacioni do të jetë funksional, ai duhet të trajtohet si çështje me interes për të gjithë shtetasit e Kosovës. Kjo vlen jo vetëm për fazën përgaditore të hartimit të statutit por edhe për vetë funksionimin e Asociacionit pas themelimit të tij. Siç kemi argumentuar edhe më pare, mënyra se si do të funksionojë Asociacioni varet në masë të madhe nga vetë vullneti dhe qëllimet politike. Nuk ka vend më të mirë se Kuvendi për të gjeneruar një qasje të tillë.

*Nëpërmjet **Kosovo Communities Issues Monitor**, (Monitoruesit të Çështjeve të Komuniteteve të Kosovës) ECMI Kosova monitoron, analizon dhe ofron rekomandime mbi zhvillimet dhe shqetësimet që ndërlidhen me pozicionin e komuniteteve pakicë në Kosovë, brenda kornizës së legjislacionit ndërkombëtar dhe vendor mbi të drejtat e pakicave. Analizat e paraqitura në Monitorues janë të mbështetura në monitorimin e rregullt dhe të ngushtë të medieve dhe intervistave me palë përkatëse të interesit. Në ndërkohë që ECMI Kosova përpiqet në çdo kohë që të sigurojë informacion të saktë dhe të nuancuar për të prezantuar pikëpamjet dhe perceptimet e të gjitha palëve, objektivi apo synimi i Monitoruesit nuk është që të sigurojë mbulim gazetaresk apo paraqitje faktike, por të ofrojë një element shtesë analitikë të debatit, duke reflektuar përvojën afatgjatë të ECMI Kosovës mbi çështjet që kanë të bëjnë me komunitete pakicë në Republikën e Kosovës dhe kuadrin ekzistues ligjor të Kosovës dhe atë ndërkombëtar.*

⁶ Për më shumë detaje, shih ECMI Kosova: 'Marrëveshja e re', faqe. 6–7; ECMI Kosova. 'Korniza ligjore'; ECMI Kosova. '[Bashkësia/asociacioni i komunave me shumicë serbe: një klub ekskluziv i bazuar në përkatësinë etnike?](#)' (31 mars 2015).

Raporte dhe analiza politike të tjera të realizuara nga ECMI Kosova:

[Marrëveshja e re mbi asociacionin/bashkësinë e komunave me shumicë serbe: hap i rëndësishëm përpara, por jo fjala e fundit](#)

7 shtator, 2015

[Mosmarrëveshjet lidhur me përdorimin e gjuhëve në Kosovë si dhe implementimi i dobët i kornizës ligjore](#)

2 gusht, 2015

[Hyn në fuqi pakoja e ligjeve për të drejtat e njeriut](#)

26 korrik, 2015

[Mbi trendin shqetësues të incidenteve të drejtuara ndaj komitetit serb në regionin e Pejës dhe Klinës](#)

19 korrik, 2015

[Vivovdani: Mungesa e lajmeve është lajm i mirë](#)

2 korrik, 2015

[Rreth incidenteve të fundit në Klinë dhe procesin e ngadalshëm të kthimit](#)

21 maj, 2015

[Dita memoriale e goranëve më 6 maj: Një mundësi e humbur për institucionet e Kosovës](#)

14 maj, 2015

[Bashkësia/Asociacioni i komunave me shumicë serbe: Çfarë është e \(pa\)mundur në kuadër të kornizës ligjore të Kosovës?](#)

16 prill, 2015

[Bashkësia/Asociacioni i komunave me shumicë serbe: Një klub ekskluziv i bazuar në përkatësinë etnike?](#)

31 mars, 2015

[Komunitetet pakicë jo-serbe të neglizhuar në marrëveshjet teknike në mes të Kosovës dhe Serbisë](#)

10 mars, 2015

[Bashkësia/Asociacioni i komunave me shumicë serbe: Shumë spekulime, pak marrëveshje faktike dhe mos-zbatim](#)

22 shkurt, 2015

[Çfarë duhet të mbahet mend nga rasti Jablanović?](#)

8 shkurt, 2015

[Farkimi i një mjedisi pune në kuadër të Qeverisë së Kosovës](#)

19 janar, 2015

Rreth ECMI Kosovës

ECMI Kosova është organizata kryesore joqeveritare e angazhuar me çështje të komuniteteve minoritare në Kosovë, me qëllim të zhvillimit të institucioneve përfshirëse, përfaqësuese dhe të ndjeshme ndaj komuniteteve, institucione këto që mbështesin një Kosovë të qëndrueshme shumetnike. ECMI Kosova kontribuon në zhvillimin, forcimin dhe zbatimin e legjislacionit përkatës, dhe përkrah institucionalizimin e mekanizmave qeveritarë të ndërlidhur me çështje të komuniteteve, dhe ngrit kapacitetet e aktorëve të shoqërisë civile dhe të qeverisë për t'u angazhuar me njëri-tjetrin dhe bashkëpunuar në mënyrë konstruktive dhe të qëndrueshme.